

FORPROSJEKTBESKRIVELSE **FARGEPALETT FOR DEN POLYKROME BY, DEL I** TREHUSBEBYGGELSE 1940-1965

Rev. 06.02.1208

Kristiansund kommune
Høsten 2017

Foto: Nordmøre museums fotosamling

INNHold

Innledning

Bakgrunn

Risiko og potensiale

Avgrensning

Målsetning

Prioritering

Finansiering

Kompetanse

Gjennomføring

Formidling

Busjett

Fargepalett DEL II

ELLER... FIFTY SHADES OF GREY?

INNLEDNING

Som i mange andre norske byer har Kristiansund begynt å gråne. En kan se nedover hele gateløp hvor nyanser av grå, beige og hvit dominerer. Slik er en viktig del av Kristiansund sin identitet som den polykrome by i ferd med å forsvinne.

For å styrke Kristiansund sin identitet, skape et attraktivt bymiljø, og bidra til trivsel og folkehelse gjennom rikt fargesatte hus og uterom ønsker Kristiansund kommune å bidra til å tilrettelegge for en fargerik by.

Ved å tilby Kristiansunds innbyggere en veileder og verktøy for fargesetting av bygg kan hus- og gårdeiere, utviklere og rådgivere få hjelp og trygghet til selv å løfte fram den polykrome by.

Kristiansund i brann, april 1940
Foto: Nordmøre museums fotosamling

Kristiansund fikk i gjenreisningstida tilnavnet "Malerskrinet". Et godt bilde på dette gir Konsul Johnsens gate, fargesatt av Arne Korsmo.

BAKGRUNN

Søndag morgen 28. april 1940 ble Kristiansund utsatt for intens bombing av tyske bombefly. Fire dager senere falt den siste bomben og Kristiansund lå i ruiner - 2/3 av byen var rasert. Det var behov for å starte gjenreisningen umiddelbart.

Med et påtrengende behov for tak over hodet og lite midler var det en rasjonell arkitektur som reiste seg mot slutten av krigen og i etterkrigsårene. Både boligbebyggelsen i tre, og sentrumsbyggene i mur kom opp som enkle volum med nøktern detaljering. Kanskje som en kompensasjon for den enkle gjenreisningsarkitekturen fikk byggene en mangfoldig fargesetting. Slik la historien og gjenreisningsbyen grunnlaget for den polykrome byen - Kristiansund.

RISIKO

På lik linje med andre norske byer har den polykrome fargesettingen av husene, gatene og byrommene etterhvert blitt hvisket ut av grå- og hvitmaling. Trendene de siste 10-15 årene som har pekt mot det hvite og minimalistiske kan være en årsak. Lav bevissthet og manglende kompetanse rundt fargebruk kan være en annen. Fravær på omtanke for vårt felles ansvar for uterommene er desverre også utbredt.

Fortsetter trenden vil den polykrome byen Kristiansund er stolt av til slutt være historie.

POTENSIALE

- Mange Kristiansundere har allerede et sterkt forhold til "Den polykrome by". Med dette som utgangspunkt ansees det som lettere å skape bevissthet, engasjement og entusiasme blant byens innbyggere, så de i neste rekke kan bidra til økt fargebruk på egne hus.

- Det er fortsatt mange hus og områder i Kristiansund med variert fargesetting som vi kan bygge videre på.

- Den rene arkitekturen, med enkle volum og nøktern detaljer fra etterkrigstida er godt egnet for en rik fargesetting.

Omveien på Kirklandet er ei husrekke som ofte blir trukket fram som glansbildet på den polykrome byen Kristiansund. Huseierne har evnet å bevare den opprinnelige polykromien, både i rytme og fargesetting gjennom hele gateløpet.

AVGERENSNING

I Kristiansund finner vi bygg fra ulike tidsepoker med tilhørende arkitektur og farger. For å kunne utvikle en anvendbar fargeveileder/fargepalett, med tilknytning til historien, utarbeides fargeveilederen etappevis hvor en konsentrerer seg om ulike deler av bebyggelsen i Kristiansund, med sikte på at en til slutt sitter igjen med minimum to veiledere.

Del I i dette arbeidet omfatter trehusbebyggelsen i tidsrommet 1940-1965. Denne bebyggelsen og perioden er valgt ut på bakgrunn av:

- Det er trehusbebyggelsen fra gjenreisningsårene som hadde den rikeste fargesettinga.
- Det er i størst grad trehusbebyggelsen som begynner å bli det «grå problemet».

Det største potensialet pr i dag for å styrke identitet til Kristiansund som den polykrome by, på en historisk korrekt måte, ligger i å motivere til økt og riktig fargebruk på trehusbebyggelsen fra gjenreisningstida.

Selv om prosjektet vil konsentrere seg om å kartlegge fargebruken på trehus i etterkrigstida ser vi likevel ikke noe hinder for at andre kan la seg inspirere av fargepaletten, f.eks ved nybyggprosjekter.

MÅLSETTING

Å lage et verktøy for huseiere, prosjekt-/eiendomsutviklere og rådgivere til å finne farger og fargekoder.

Øke bevisstheten og kunnskapen rundt polykrom fargesetting

- riktig farge på "eget hus"
- riktig farge på "mitt eget hus" i forhold til naboen og gata.

Skape entusiasme og vilje til å bidra til å løfte fram "den polykrome byen".

På lang sikt: at trehusbebyggelsen i Kristiansund blir malt polykrom igjen.

PRIORITERING

Prosjektet "Fargepalett for den polykrome by, del I" er fortsatt i forprosjektfasen, og det er ikke klart hvor store ressurser som vil bli tilgjengelige for gjennomføringen.

For et godt resultat er det satt opp en prioriteringsliste for å sikre god kvalitet i prosjektet, og at prosjektet blir gjennomført og ikke strandede i få midler.

FINANSIERING

Finansiering av første del av prosjektet skjer gjennom frigivelse av arbeidskraft innenfor kommunale virksomheter, samt tilskudd fra fylkeskommunens bysatsing «Byen som regional motor». Det skal søkes etter flere tilskudd for å videreføre prosjektet.

1 Veileder

Veileder i form av brosjyre som distribueres i kommunens malerforretninger, på Servicetorget, på kommunens hjemmesider og andre aktuelle kanaler.

Veilederen skal inneholde:

- En kort fortelling om den polykrome by.
- En fargepalett med et visst antall «Kristiansundsfarger» med fargekoder.
- En kort, illustrert beskrivelse av hvordan du velger farge til ditt eget hus sett i sammenheng med naboen og gata.
- En kort beskrivelse av detaljer i gjenreisningsarkitekturen og hva du bør gjøre med disse (portal, vinduer.)

2 Utendørs utstilling/ oppstrøksprøver

En utendørs utstilling med store oppstrøksprøver på trepanel som viser fargepaletten i sin helhet.

Eventuelt videre arbeid som ikke inngår i dette prosjektet:

3 Pilotprosjekt – Konsul Johnsens gate

Utvikling av fargeplan og maling av hele Konsul Johnsens gate. Avhengiger også av samarbeid med huseiere.

4 Pilotprosjekt – Konsul Johnsens gate

Utvikling av fargeplan og oppmaling av hele Konsul Johnsens gate i tradisjonell maling. Avhengiger også av samarbeid med huseiere.

KOMPETANSE

For å sikre god kvaliteten i prosess og resultat er det engasjert både lokal og nasjonal spisskompetanse for å drive analysearbeidet og utviklingen av fargepaletten i riktig retning. Prosjektgruppa er satt sammen på bakgrunn i kunnskap om historisk utvikling i arkitekturen, lokal kunnskap, og kompetanse innen farge, estetikk og malingshåndverk.

Rolf Sogge og Mette L'Orange på befaring i Konsul Johnsen's gate hvor det polykrome og det grå står side om side.

I tillegg til prosjektgruppa er det andre involverte som bidrar med kunnskap, bakgrunnsmateriale, dialog og kontroll.

Byplansjef Odd Arild Bugge, fylkesantikvar Chris Allan Sylthe, ingeniør/oppmåling Erling Stenberg, Nordmøre Museum, Petter Ingeberg, planlegger Magnhild Gjengedal, byggesaksbehandler Ulla-Britt Nyborg, arkitekt og kunstner Nils Fiske.

Rolf Sogge

Født og oppvokst i Kristiansund. Svennebrev i treskjæring fra Hjerleid VGS i Dovre. Kunstner. Lærer ved Kristiansund videregående skole. Lang erfaring fra restaureringarbeider.

Mette L'orange

Utdannet arkitekt fra Brookes University og AHO, samt billedkunstner fra SKA Oslo. Professor i Farge ved Universitetet i Bergen og på Kunsthøgskolen i Oslo. Lang erfaring med fargeplanlegging for byer og tettsteder i Norge, samt boligområder og bygårder.

Elever ved Kunst, design og arkitektur, ved Kristiansund VGS skal bidra i prosjektet gjennom kartlegging av dagens farger på trehusbebyggelsen fra perioden. Kartleggingsdataene skal benyttes for å lage en tilstandsrapport for den polykrome by.

GJENNOMFØRING

En forenklet framstilling av gjennomføringsfasene i prosjektet. Noen punkter er markert grå, da disse tiltakene krever tilleggsfinansiering.

FORPROSJEKT

september-januar

- Finansiering
- Forankring
- Kartlegging bakgrunnsmateriale
- - Kontakt med huseiere for skrapeprøver
- Undersøke muligheten for samarbeid med Kristiansund VGS.

KARTLEGGING/ANALYSE

januar-mars

- Utføre skrapeprøver for å finne originale farger fra tidsrommet 1940-1965.
- Kartlegge eksisterende fargebruk på trehus fra gjenreisningstida.

UTVIKLING FARGEPALETT

april-mai

- Videreutvikle fargepaletten med utgangspunkt i funn gjort under kartlegging.
- Utendørs utstilling/ oppstrøksprøver.
- Utforme fargeveileder for distribusjon.

FORMIDLING

mai-juni

- Distribusjon av veileder/ fargepalett.
- Utstillingsåpning.
- Informasjon, foredrag.

FORMIDLING

Kjernen til suksess i prosjektet er å skape entusiasme, trygghet, kunnskap og vilje blant innbyggerne i Kristiansund til å ta et polykromt valg neste gang de skal male huset sitt.

Slik er det viktig at fargepaletten blir formidlet ut i ulike kanaler og former for skape mest mulig kjennskap både til historien om den polykrome by og fargepaletten.

Foreløpig plan for formidling:

- Distribusjon av veileder/ fargepalett på kommunens Servicetorg, hjemmeside, byggesaksakskontor og i lokale malerforretninger.
- Utendørs utstilling hvor innbyggerne kan se større oppstrøksprøver. (Det er en kjent sak at det er vanskelig å vurdere fargevalg til et helt hus med utgangspunkt i en 4 cm² stor fagreprøve, sett i stuebelysning.)
- Informasjonsmøte om fargepaletten, foredrag om den polykrome byen og farger i arkitekturen.

BUDSJETT

Finansieringen av arbeidet med fargepaletten for Kristiansund hentes fra det fylkeskommunale prosjektet "Byen som regional motor" gjennom kompensasjon for egeninnsats. Underveis i prosjektet vil det i tillegg undersøkes om det finnes samarbeidspartnere som kan sponse f.eks. maling og annet materiell.

TILTAK	KOSTNAD
Prosjektledelse	kr 200 000
Konsulentbistand	kr 250 000
Materiell	kr 150 000
SUM	kr 600 000

FINANSIERING	INNTEKT
Eget arbeid	kr 240 000
Byen som regional motor	kr 300 000
Rest	kr 60 000
SUM	kr 600 000

FARGEVEILEDER DEL II

En annen viktig del av identiteten og gjenreisningsarkitekturern i Kristiansund er murhusbebyggelsen, hovedsaklig konsentrert i sentrumskjernen. Vi ser det samme behovet der for å løfte bevisstheten rundt fargesetting. En målsetting er å videreføre arbeidet og utarbeide en fargepalett DEL II for denne bebyggelsen.

Foto: Nordmøre museums fotosamling